

Handläggare
Anders Nordmark

Datum
2024-06-18

Diarienummer
HSN/243227

Ert Datum
2024-04-04

Er beteckning
U2024/01035

u.remissvar@regeringskansliet.se
kopia: maria.wastfelt@regeringskansliet.se

Svar på Remiss av promemorian Hållbar och högkvalitativ läkarutbildning och klinisk forskning – förslag till ett reviderat ALF-avtal

Region Värmland (RV) har erbjudits möjlighet att lämna synpunkter på remiss av promemorian " Hållbar och högkvalitativ läkarutbildning och klinisk forskning – förslag till ett reviderat ALF-avtal" (U2024/01035).

Allmänt

Region Värmland välkomnar en utredning kring ALF-avtal för ett robust, hållbart ALF-system som bidrar till en läkarutbildning av hög kvalitet och stärkta förutsättningar för en bred bas av högkvalitativ forskning av kliniska forskare inom alla ALF-regioner och ämnesområden. För att tillmötesgå den nya 6-åriga läkarutbildningen, de demografiska förändringar, en snabb kunskaps- och teknologiutveckling behöver såväl utbildning som klinisk forskning stärkas för utveckling av en evidensbaserad, ändamålsenlig hälso- och sjukvård.

Som nära samarbetspartner med Örebro universitet och Region Örebro län, så väl inom grundutbildning som klinisk forskning, finner vi det välkommet och angeläget att antalet helårsstudenter föreslås ökas för att avspegla faktiska förhållanden avseende antalet helårsstudenter i Örebro. Vi vill med detta poängtera att frågan i hög grad också berör klinisk forskning som bedrivs i samverkan mellan ALF-regionens centrala sjukvårdsregion och andra geografiskt närliggande sjukvårdsregioner. Region Värmland stöttar även tankarna om att i avtalet introducera tydligare skrivningar om samordning och samverkan mellan ALF-regioner. Regionen vill understryka att framgångsrik forskning och undervisning även bedrivs i de 14 regioner som inte omfattas av ALF-avtal och vikten av att dessa inkluderas i samverkans avtal. Detta skulle skapa en möjlighet till starkare forskarkonstellationer och erbjuda bättre möjligheter att rekrytera patienter till studier. Vi delar utredningens ståndpunkt att ALF-medel inte dedikeras centralt för vissa områden eller infrastrukturer men öppnar upp för regionala satsningar utifrån behov.

Datum
2024-06-18

Diarienummer
HSN/243227

Regeringen gör för tillfället en relativt stor satsning på jämlik och evidensbaserad vård. Region Värmland anser att god basal klinisk forskning och likvärdig läkarutbildning på alla lärosäten och samarbetande vårdinrättningar är en mycket viktig grundförutsättning för att denna satsning skall lyckas och önskar poängtera att fördelningen av ALF-ersättningar potentiellt skulle kunna vara ett användbart verktyg för att åstadkomma detta. Vi skulle vilja föreslå att den del av ALF-ersättningen som i den aktuella rapporten reserveras i form av ett kvalitetsbelopp används på ett annat sätt. I stället för att tilldelas de ALF-regioner som faller bäst ut i utvärderingarna skulle beloppet kunna användas som stöttning till de ALF-regioner som har det största behovet av ekonomiskt tillskott för forskning och utveckling. ALF-ersättningarna skulle därmed inte enbart fördelas enligt en ”belöningsprincip” utan också enligt en ”behovsprincip”. Vi anser att detta skulle kunna lyfta de verksamheter som behöver det bäst och därmed lägga en stabilare och tryggare grund för den jämlika och evidensbaserade vården som regeringen önskar åstadkomma. Förutsättningarna för de regioner som faller väl ut i utvärderingarna att söka forskningsmedel från andra finansiärer måste betraktas som goda.

Här nedan specificeras kommentarer punkt för punkt utifrån promemorian.

Punkt 5. Bedömningar och förslag om ALF-avtalets konstruktion och allmänna bestämmelser.

Region Värmland ställer sig positiva till utredarens förslag avseende ALF-avtalets konstruktion och allmänna bestämmelser. Vi stödjer särskilt tankarna kring robustheten och stabiliteten över tid samt ambitionen att ALF-systemet skall möjliggöra en bred utbildning av kliniska forskare. Detta kan skapa förutsättningar för rekrytering av såväl framtida spetsforskare, som lärare och kliniskt verksamma läkare med vetenskaplig kompetens. En bred bas av klinisk forskning är en viktig grund för alla regioner och ALF-avtalets särställning i förhållande till andra finansieringskällor möjliggör detta.

Punkt 6. Bedömningar och förslag för den 6-åriga läkarutbildningen.

Region Värmland är positiva till utökningen av antalet helårsstudenter i Region Örebro län från 2026. Detta kommer sannolikt att leda till ett större antal studenter placerade på vårdinrättningar inom Region Värmland vilket bedöms kunna få positiva konsekvenser för framtida rekryteringsmöjligheter. Det är angeläget att det nya ALF-avtalet möjliggör en rättvis fördelning av ALF-medel i förhållande till utbildningsansvar som täcker ökade kostnader för handledning, lokaler, bostäder och andra resurser.

Datum
2024-06-18

Diarienummer
HSN/243227

Kostnader, vinster och ekonomiska konsekvenser av den nya läkarutbildningen är väl beskrivna i rapporten. Mot denna bakgrund förefaller ökningen av ALF-ersättning för helårsstudent väl motiverad. Region Värmland ser inte några hinder med att ersättningen till regionerna är fortsatt fastslagen i ALF-avtalet.

Vad gäller upphörandet av utvärderingen av förutsättningarna för att bedriva läkarutbildning inom ramen för utvärderingen av universitetssjukvården ställer sig Region Värmland positiva. Eftersom både Universitetskanslerämbetet och Socialstyrelsen har närliggande uppdrag förefaller ytterligare en utvärdering inte tillföra något. Viktigt dock att aspekter som hittills lyfts fram av Veteskapsrådet (till exempel forskningstid vs vårdproduktion, forskningstid hos kliniska forskare samt engagemang från andra yrkeskategorier än läkare) tas i beaktande.

Punkt 7 Bedömningar och förslag för den kliniska forskningen

Region Värmland delar bedömningen vad gäller ALF-ersättningens centrala roll för att säkerställa basen och bredden inom svensk klinisk forskning. Region Värmland bedömer det som mycket viktigt att det finns möjligheter att kombinera klinisk verksamhet med forskning och forskarutbildning. ALF-systemets särskilda roll för att säkerställa den breda basen inom forskningen, där andra finansieringskällors roll mer är att betona excellens och världsledande forskning, är viktig.

Utredaren föreslår ett förtydligande av definitionen av begreppet klinisk forskning. Tillägget "...och som kräver tillstånd av Läkemedelsverket eller Etikprövningsmyndigheten" föreslås. Syftet med förändringen är att säkerställa att ALF-ersättningen för klinisk forskning enbart finansierar klinisk forskning och inte forskning inom medicinska och farmaceutiska grundvetenskaper. Region Värmland ställer sig tveksamma till att den föreslagna formuleringen kommer att uppnå dess mål. Mycket forskning inom medicinska och farmaceutiska grundvetenskaper kräver etiskt tillstånd och skulle därmed kunna tilldelas ALF-medel, medan kliniskt viktig translationell forskning inte alltid gör det.

Vad gäller universitetssjukvårdsbegreppet instämmer Region Värmland i utredningens bedömning att begreppet inte bör begränsas till vissa organisatoriska enheter. Med tanke på den förändring som hälso- och sjukvården och läkarutbildningen genomgått de senaste årtiondena är det inte längre meningsfullt att reglera särskilda enheter där läkarutbildning eller klinisk forskning ska bedrivas. Hela hälso- och sjukvårdsorganisationen behöver utnyttjas. Utredaren föreslår vidare att särskilda bestämmelser om universitetssjukvårdsenheter inte skall anges i ALF-avtalet vilket Region Värmland anser ligger i linje med bedömningarna ovan och därmed stöder.

Datum
2024-06-18

Diarienummer
HSN/243227

Region Värmland ser positivt på att inga öronmärkta pengar avsätts för identifierade områden inom klinisk forskning och infrastruktur utan att särskilda strategiska satsningar identifieras av regionerna själva. Finansieringen av den kliniska forskningen inom ramen för ALF-avtalet bör vara stabil och förutsägbar.

Om de statliga anslagen för ALF-ersättningen blir oförändrade föreslås att nuvarande procentuella fördelning mellan ALF-regionerna behållas fram till år 2027 vilket Region Värmland anser rimligt. Vi önskar däremot att man noggrant ser över den aktuella fördelningen och säkerställer en rättvis och korrekt sådan fram till och med 2026.

Region Värmland instämmer dock i utredarens förslag att anslaget via ALF för klinisk forskning bör tillföras ytterligare medel. Vid en önskad höjning av anslaget utöver nuvarande nivå ska tillskottet fördelas enligt en ny princip som utgår från ALF-regionernas antal helårsstudenter samt den kliniska forskningens kvalitet mätt som citeringsgenomslag. Hälften av en förstärkning av ALF-ersättningen av klinisk forskning ska fördelas baserat på andelen helårsstudenter och hälften ska fördelas baserat på andelen högciterade artiklar i respektive ALF-region. Region Värmland anser att detta är en rimlig fördelning som väger in både forskningskvalitet och utbildningsvolym. Vidare uppskattar vi den transparens som detta innebär.

Region Värmland instämmer i bedömningen att den kliniska forskningens internationella konkurrenskraft behöver stärkas och delar uppfattningen att ett ökat samarbete mellan de olika ALF-regionerna kan vara ett sätt att åstadkomma detta. Vi önskar dock påpeka att även ett ökat samarbete mellan de 7 ALF-regionerna och övriga 14 regioner, som inte omfattas av ALF-avtal, behöver stärkas och skulle gärna se att man skapar tydliga incitament även för detta. Region Värmland önskar också poängtera att även om internationella forskningssamarbeten behövs stärkas så bör inte ALF-medel i första hand gå till forskare verksamma utomlands. För denna grupp finns andra medel att söka.

Utredningen föreslår att nuvarande styrgruppsammansättning, uppdrag och mandat revideras och ersätts av en ny Grupp för Uppföljning och Nationell Samverkan (GUNS). Denna grupp ska bestå av sju representanter var från regionerna och universiteten i ALF-avtalet. GUNS uppgift ska vara att följa upp både ALF-avtalet och utvärderingarna av den kliniska forskningen ur ett nationellt perspektiv. I GUNS uppdrag skall även ingå att stimulera till nationellt samarbete inom den kliniska forskningen och att besluta om särskilda satsningar för detta ändamål, samt ta fram förslag på aktiviteter som kan stärka svensk klinisk forskning. GUNS ska också ta fram en modell för hur ALF-ersättningens användande på ALF-regionnivå kan redovisas för nationella jämförelser. Region Värmland anser att en bred sammansättning i GUNS är helt avgörande för dess möjlighet till framgång. Bland de 7 representanterna från varje region bör representanter från icke-universitetssjukhus och samarbetspartners utanför ALF-regionerna finnas

Datum
2024-06-18

Diarienummer
HSN/243227

med. Representationen i GUNS bör återspegla såväl geografiska förhållanden som de olika sjukvårdsnivåerna.

I utredningen föreslås att det även i framtiden ska genomföras utvärderingar av den kliniska forskningen kopplat till ALF-avtalet men att de effektiviseras och görs mindre omfattande samt att utvärderingen av universitetssjukvården ska upphöra som en del av ALF-avtalet. Region Värmland instämmer i bedömningen att fortsatta utvärderingar av den kliniska forskningen kvalitet är viktig och anser vidare att det är ett bra förslag att Vetenskapsrådet ges uppdraget att undersöka om det finns delar av utvärderingen av universitetssjukvården som bör införlivas i utvärderingen av den kliniska forskningens kvalitet.

En delvis ny strategi för utvärdering av den kliniska forskningen föreslås. Den vetenskapliga produktionens kvalitet, forskningens kliniska betydelse och samhällsnytta och forskningens förutsättningar kvarstår som de tre grundläggande aspekterna. Utvärderingarna ska fortsatt genomföras vart fjärde år, men föreslås ha starkare betoning på utveckling/förbättring, planering framåt och redan genomförda åtgärder för förbättring. Vetenskapsrådet föreslås få fortsatt uppdrag att organisera utvärderingen men också i uppgift att följa den kliniska forskningen med bibliometriska analyser och genom sammanställningar av annan relevant data. Rådet får i uppdrag att ta fram ett förslag på utformningen av den nya utvärderingen och GUNS ska fungera som en referensgrupp i det arbetet. GUNS ska vidare få uppdraget att följa upp utvärderingarna av den kliniska forskningen ur ett nationellt perspektiv. På så vis kan man genomföra satsningar inom identifierade problemområden på nationell plan.

Den nuvarande resursfördelningsmodellen ska göras om för att ge incitament till att kontinuerligt förbättra och utveckla förutsättningarna för att kunna bedriva klinisk forskning av hög internationell kvalitet inom alla ALF-regioner. Modellen för resursfördelningen bygger på att alla regioner garanteras ett grundbelopp av sin andel av ersättningen för den kliniska forskningen. Ett mindre belopp reserveras i form av ett kvalitetsbelopp. Om ALF-regionen faller väl ut i utvärderingen enligt den nya strategin och erhållit minst omdömet god-hög kvalitet inom alla tre bedömningsområdena, får ALF-regionen behålla hela sin tilldelning (grund- och kvalitetsbelopp) under kommande fyra-årsperiod. Om ALF-regionen däremot inte faller väl ut i utvärderingen får den inte behålla sitt kvalitetsbelopp under kommande fyra-årsperiod. Kvalitetsbelopp som inte fördelats får användas av GUNS under den aktuella tidsperioden till insatser för att öka och stimulera till nationellt samarbete. Som nämnts i inledningen föreslår Region Värmland en alternativ fördelning av det så kallade kvalitetsbelopp där beloppet skulle kunna användas som stöttning till de ALF-regioner som har det största behovet av ekonomiskt tillskott och därmed lägga en stabil grund för en jämlik och evidensbaserad vård.

Datum
2024-06-18

Diarienummer
HSN/243227

Hälso- och sjukvårdsnämnden

Daniel Schützer
Ordförande Hälso- och sjukvårdsnämnden

Lena Gjevert
Hälso- och sjukvårdsdirektör